

Route De Waterwolf - Onderdendam

Deze fietsroute loopt van het gemaal De Waterwolf naar Onderdendam via 8 cultuurhistorische objecten. De route langs de 8 objecten is 30 km. Voor de terugreis hebben we ook een route uitgestippeld. Een rondgang is 62 km. De bijzonderheden van de objecten waar je langs fietst, staan hieronder beschreven.

1 BOEZEMGEMAAL DE WATERWOLF

📍 53.313244, 6.355248

Gemaal De Waterwolf is in 1920 gebouwd om het overtollige water uit het achterliggende stroomgebied Electra af te voeren. De vier grote en twee kleine pompen kunnen samen maar liefst 4500 kubieke meter water per minuut verplaatsen. Achter de vijf boogvormige ramen bevinden zich de enorme door diesel aangedreven schroefpompen. Onder de vloer zijn vijf sluisokers geplaatst waardoor het water wordt gepompt.

2 'T WAARHUIS ADUARDERZIIL

📍 53.319469, 6.467848

Het drie eeuwen oude waarhuis staat waar het rond 1420 gegraven Aduarderdiep uitkomt in het oorspronkelijke Reitdiep. De zijrechtters vergaderden er, spraken recht en beslechtten onenigheden tussen boeren en ingezetenen. Later deed het dienst als sluismeesterswoning, café en kleinveebedrijf. Het waarhuis (afgeleid van waarman, zoals de sluismeester werd genoemd) is in 1706 gebouwd en heeft twee evenwijdige zadeldaken

3 ADUARDERZIIL

📍 53.319308, 6.468594

Waar het Aduarderdiep uitmondt in het Reitdiep ligt dit sluizencomplex met de oude westelijke sluis uit 1706 en de nieuwe oostelijke sluis uit 1867. De sluizen hadden eerst een zeeverende functie, tot in 1877 het Reitdiep bij Zoutkamp van zee werd afgesloten. De oude sluis is een eenvoudige enkele uitwateringssluis. De nieuwe kokersluis is gebouwd om de oude te ontlasten.

4 WETSINGERZIIL

📍 53.295744, 6.505521

De huidige Wetsingerzijl werd in 1879 gebouwd in de Wetsingermaar als waterkerende sluis en schutsluis voor scheepvaart. De sluis heeft sinds 1969 geen functie meer en staat daarom altijd open. De sluis heeft nog één paar oorspronkelijke houten deuren. Dit type sluis met wulf- of wolfsmuren en kubbestijlen (gewelfde gemetselde muren met gietijzeren banden) komt zelden voor en is daarom waardevol.

5 MEANDERS VAN 'T OUDE DIEPJE

📍 53.318996, 6.500668

Tot de zeventiende eeuw was het Oude Diepje onderdeel van het Reitdiep. Het Reitdiep was tot 1877 een zeearm, die tot de Groningse Noorderhaven reikte. De getijdenbeweging in het Reitdiep heeft veel invloed gehad op de inrichting van het landschap ten noorden van de stad Groningen. De kronkelende meanders van het Oude Diepje zijn daar een voorbeeld van.

6 LOSKADE ONDERWIERUM

📍 53.319753, 6.562923

In de Oude Ae staat deze betonnen aanlegsteiger die is gebruikt door voormalig steenfabriek De Griffioen. Vanuit een veldspoorrein werd klei ingescheept voor transport naar de steenfabriek aan het Winsumerdiep. Het veldspoor van 700 mm is nog steeds aanwezig. De driehoek Winsum-Bedum-Middelstum was het centrum van de Groninger baksteenindustrie. De laatste steenfabrieken sloten rond 1980 en verdwenen uit het landschap.

7 OVERSLAGPLAATS ONDERDENDAM

📍 53.335469, 6.590684

Onderdendam was een overslagplaats tussen Winsumerdiep, Boterdiep en Warffumermaar. Lading werd hier overgeladen. Het dorp ontwikkelde zich in de zeventiende eeuw tot een belangrijke haven, waar vee en haver werden ingescheept. Dit werd naar Holland en Engeland vervoerd. Ook was Onderdendam een belangrijk centrum van bestuur: voor warfdagen van scheppers en (zijl) rechtters en als zetel van het zijlvest en later het waterschap.

8 GEMAAL DEN DEEL

📍 53.337079, 6.606349

De bouw van gemaal Den Deel in het Boterdiep is in 1992 afgerond. Het glazen gemaalgebouw heeft de vorm van een boerenschuur, passend in het landschap. Age Algra (OLGA architecten) ontwierp het. Door bodemdaling vanwege aardgaswinning stijgt de waterstand. Gemaal en sluis heffen dat effect op. Via de vislift in het gemaal kunnen vissen door het Boterdiep blijven trekken.

FIETSROUTES

**langs de
cultuurhistorische objecten
van het
waterschap Noorderzijvest**

ROUTE ONDERDENDAM

LENGTE ROUTE: 30 KM, LENGTE RONDGANG: 62 KM

Waterschap NOORDERZIJLVEST

Waterschap Noorderzijlvest zorgt in een groot deel van Groningen, in Noord- en Midden-Drenthe en in een stukje Fryslân voor veilige dijken en kades, schoon water, gezuiverd afvalwater en voldoende water in elk seizoen. Met gemalen pompen we water in en uit het gebied, om bijvoorbeeld droogte of een hoog waterpeil tegen te gaan. Daarnaast maken wij het water van burgers en bedrijven schoon.

www.noorderzijlvest.nl